

Groninger doet eelsk, Drent draagt hupzelen

Van onze verslaggever
Rein van der Sleen

ASSEN/GRONINGEN - Dr. Siemon Reker, de daadkrachtige Groninger streektaalfunctionaris, is er slim wies mit. Met het resultaat van zijn speurtocht naar de mooiste en meest typische dialectwoorden in Groningen en Drenthe. Deze krant deed 12 januari kond van Rekers initiatief om een top-10 van die woorden te maken; hij kreeg ruim 2100 woorden uit Groningen en een dikke 1000 uit Drenthe. Meer dan genoeg voor een verantwoorde top-10, zegt Reker. Om de spanning maar meteen te breken: 'eelsk' (= aanstellerig) voert met afstand de Groninger hitlijst aan, 'hupzelen' (= bretels) staat in Drenthe nummer 1.

Uit de inzendingen, vaak vergezeld van enthousiaste brieven, zijn Siemon Reker een paar dingen opgevallen. Zowel uit Groningen als Drenthe werden vooral zelfstandige naamwoorden en werkwoorden (of vervoegingen daarvan) gestuurd. De woordenlijsten uit beide provincies stemden over en weer nogal overeen. Uit Drenthe kwamen opvallend veel woorden van voorwerpen in en rond het (boeren)huis.

In de Groninger woordenschat schuilden opvallend veel woorden uit de sfeer van morsen en schoonmaken en... scheldwoorden.

Wat valt 'een Hollander' onmiddellijk op als hij 'een Groninger hoort praten? Het gebruik te pas en vooral te onpas van het woordje 'ja', in de betekenis van 'immers' en 'toch'. "Ik heb 't joe ja zegd" en "Dat is ja vanzulf". Reker heeft zich erover verbaasd dat dit typisch Groninger 'ja' niet werd gestuurd.

'Eelsk' dus 'nummer ain' in Groningen. De rest van de Groninger top-10 ziet er als volgt uit: 2 bozzem (= schoorsteenmantel), 3 hozevörrels (sokken, kousevoeten), 4 hemmeln, aan-, op- (opruimen), 5 en 6, ex aequo, fiebelekwinten (fratsen) en graimen (morsen), 7 en 8 aibels (zeer, erg) en (om)diedeldaantjen (flierefluiten), 9 t/m 12 beun(e) (zolder), scheuvels (schaatsen), slaif (lepel) en hupzelen (bretels).

'Hupzelen' dragen de Drentse hitlijst. Ze vervolgt met: 2

schötteldook (vaatdoek), 3 brok-
kie(n) (boterham), 4 t/m 6, ex ae-
quo, dolkies (straks), prugel
(kleintje) en sleef (opscheplepel),
7 t/m 15 bossum (schoorsteen-
mantel), hoesie(n) (toilet), kladde
(papieren zak), kopstubber (rage-
bol), krulekaore (kruiwagen),
mieghummel (mier), spiende
(kast), weesboom (laadboom over
lading hooi of koren) en zende
(zeis).

Siemon Reker gebruikt de hit-
lijsten van dialectwoorden voor
een boek dat in maart volgend
jaar verschijnt. Ter gelegenheid
van de Nederlands-Belgische Dia-
lectendag op 16 maart in Den
Bosch.